Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

# ZWIĄZEK.

Pismo dwutygodniowe.

**Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.**

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

**Nr. 14.** Dnia 22. Lipca 1881. **VIII. rocznik.**



## Okólnik Patrona Związku stowarzyszeń do wszystkich Dyrekcyi stowarz. zaliczkowych.

L. 147.

Zawiadamiamy szan. Dyrekcyą, że Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie zniża stopę procentową od kredytu, udzielanego towarzystwom zaliczkowym, począwszy od 1. października 1881. na sześć od sta rocznie. Zniżenie to dotyczy zarówno eskontu weksli, jak pożyczek w rachunku bieżącym.

Kredyt wekslowy udziela lwowskie Towarzystwo zaliczkowe na podstawie takich weksli, które zostały przedłożone do eskontu i zaopatrzone żyrem jednego z członków Towarzystwa zaliczkowego lwowskiego.

Kredyt zaś w rachunku bieżącym, który dla stowarzyszeń naszych szczególnie jest dogodnym i pożądanym, postanowiła Dyrekcya lwowskiego Towarzystwa udzielać pod następującemi warunkami:

1. Towarzystwo, żądające takiego kredytu, powinno przystąpić do Towarzystwa lwowskiego, jako członek z udziałem 500 złr.;

2. Dyrekcya Towarzystwa, żądającego kredytu, winna wykazać się legalizowanym notaryalnie odpisem protokołu posiedzenia Rady nadzorczéj, że do zaciągnięcia pożyczki w rachunku bieżącym w lwowskiém Towarzystwie w sumie oznaczonéj upoważnioną została.

3. Skrypt dłużny ma być zeznanym w takiéj formie, jaka przyjęta jest przez galic. kasę oszczędności przy pożyczkach, towarzystwom zaliczkowym udzielanych.

4. Jako maximum kredytu udzielić się mogącego w rachunku bieżącym, przyjmuje Towarzystwo zaliczkowe lwowskie 50% sumy wpłaconych udziałów towarzystwa, żądającego kredytu.

Wreszcie pozwalam sobie zwrócić uwagę szanownéj Dyrekcyi, że uzyskanie kredytu w rachunku bieżącym, jest szczególniéj pożądaném dla tych stowarzyszeń, które mają znaczniejsze wkładki oszczędności. W razie bowiem wypowiedzenia znaczniejszych wkładek, można w terminie wskazanym zaczerpnąć odpowiednią kwotę z kredytu, w rachunku bieżącym we Lwowie otwartego, a w ten sposób uniknąć wszelkiéj straty w procentach, któraby była nieuniknioną, gdyby dotyczące towarzystwo musiało potrzebny fundusz zgromadzać z własnych wpływów, lub też trzymać zawsze w kasie większy zapas gotówki albo wreszcie znaleść się w konieczności szukania kredytu dopiéro w ostatniéj chwili.

We Lwowie, dnia 18. lipca 1881.

*Dr. Tadeusz Skałkowski.*

## Ankieta dla spraw kas oszczędności.

II.

Oprócz wzmiankowanych w Nr. 11. i 12. trzech posiedzeń, odbyła ankieta dla spraw kas oszczędności jeszcze dwa posiedzenia i czynności swoje zakończyła.

O przebiegu rozpraw nie podały tutejsze dzienniki, nawet *Gazeta Lwowska* żadnych wiadomości, jedynie ten ostatni dziennik ogłasza w Nrach 158., 159. i 160., rozprawkę Dra K. Orleckiego p. t. „Kasy oszczędności i lokacya kapitałów“. Rozprawa ta ma być wyjątkiem z obszérnéj pracy o kasach oszczędności, która wkrótce okazać się ma w osobném wydaniu, a jest właściwie parafrazą kwestyonarza, który ankiecie przedłożyło c. k. Namiestnictwo, a którego szkic umieściliśmy w „Związku“ str. 83. z r. b.

Ankieta kwestyonarz, a właściwie spis desyderyów i postulatów, grubo pokiereszowała i w wielu punktach zmieniła. Jednakowoż i to, co pozostało, nie wytrzyma surowszéj krytyki i wątpimy, aby praktyczny owoc wydało.

Zasadniczą dyskusyą wywołał punkt I. referatu Dra Orleckiego, żądającego, aby za inicyatywą Wydziału krajowego powstawała w każdym powiecie na razie jedna*) kasa oszczędności. Z uznaniem i wielkiém za-

*) Słowa podkréślone ankieta opuściła.

dowoleniem podnieść musimy, że reprezentanci kas oszczędności, zwłaszcza naczelny Dyrektor Dr. Tarnawiecki i Dyrektor Fr. Zima, nie kierowali się wcale wyłącznym interesem kas oszczędności, ale ogólnym interesem kraju. To téż słusznie podnosili ci Panowie, że nie powinno się forsować rzeczy takich, jak zakładanie kas oszczędności, szczególnie zaś unikać tego należy, gdzie istnieje już silnie zorganizowane i prawidłowo rozwijające się towarzystwo zaliczkowe, które w zupełności kasę oszczędności zastępuje i wyręcza. Świadectwo, jakie przy téj sposobności naszym stowarzyszeniom dostało się w udziale od pp. Dra Tarnawieckiego i Fr. Zimy, którzy, jako reprezentanci w ciągłych stosunkach z nami będącéj galic. Kasy Oszczędności, mieli sposobność dokładnego poznania stowarzyszeń, jest dla nas również zaszczytne, jak i świadczące o prawdziwie obywatelskiém stanowisku, zajętym w ankiecie przez tych panów. Ze smutkiem też zanotować musimy, że od jednego członka ankiety, którego za bliskie z towarzystwami łączyły i łączą stosunki, spodziéwaliśmy całkiem innego zachowania się i stanowiska w obec ubocznych docinków i uwag, które nas spotykały.

Po nader ożywionéj dyskusyi przeszedł punkt I. referatu Dra Orleckiego z opuszczeniem wyrazów, powyżéj wymienionych.

W punkcie II. (o kredycie, jakim zaopatrywać ma powstające kasy oszczędności gal. Kasa Oszczędności), uczyniono zmianę o tyle, że obowiązek ten nałożono na wszystkie istniejące kasy oszczędności.

W ogóle dostrzegamy w postępowaniu reprezentantów gal. Kasy Oszcz. i c. k. rządu pewną walkę o prawa i obowiązki. C. k. rząd chciał gal. Kasę Oszcz. uposażyć w pewien rodzaj Patronatu nad wszystkimi galicyjskiemi kasami oszczędności, a gal. Kasa Oszcz. zręcznie (i słusznie!) od tego ciężaru się wyprosiła.

Punkt III. żądał, aby zbiéraniem wkładek oszczędności zajęły się c. k. urzędy pocztowe. Wobec jednak agitującéj się w Radzie Państwa sprawy pocztowych kas oszczędności, myśl tę zarzucono i zażądano jedynie, aby c. k. rząd zniżył portoryum od wkładek do 50 zł.

Punktu IV. (o organizacyi nadzoru) nie zmieniono, nie ma on zresztą zasadniczéj doniosłości.

Punkt V. (o utworzeniu centralnego organu dla kas oszczędności) i punt VI. (o urządzaniu wieców reprezentantów *) kas oszczędności), przyjęto z małemi zmianami. Ciekawe jest przy tém, że c. k. rząd, stawiający zazwyczaj wszelkim związkom i wiecom najróżnorodniejsze trudności, w tym właśnie punkcie nas podpatrzył i nasz Związek i nasze wiece chce widzieć przeszczepionemi na pole organizacyi kas oszczędności. Swiadczy to, że nasze środki i drogi były dobre, na nich więc wytrwać nam należy. Wszakże taki Związek i takie wiece wobec tak wielkich różnic, jakie istnieją między kasami oszczędności (np. gal. Kasa Oszczędności miała wkładek oszczędności 30. grudnia 1881, 11,804.417 złr., a Jasło 133.710 *) i wobec oziębiającego i w postępie wstrzymującego wpływu na kasy oszczędności c. k. rządu — nie sądzimy aby te wiece i związki miały to znaczenie, co w obec naszych stowarzyszeń.

Punkt VII. (o wychowywaniu urzędników dla kas oszczędności), został przyjęty z tą zmianą, że ankieta (słusznie!) nie uznała egzaminu państwowego z rachunkowości za dowód kwalifikacyi. Wyraz też „państwowy“ opuszczono, a zarządom kas oszczędności pozostawiono ocenienie, jakie świadectwo uzdolnienia uznają za odpowiedne.

Najważniejszym był punkt VIII. referatu, który traktował o sposobie lokowania funduszów kas oszczędności. Temu też przedmiotowi przeważnie poświęcone są artykuły Dra K. Orleckiego w *Gaz. Lw.* Lecz niestety w tym punkcie referat c. k. rządu, względnie Dra Orleckiego i jego artykuły w *Gaz. Lw.* są właśnie najsłabsze, a ankieta zajmując się „pod koniec“ tą sprawą najpobieżniéj też ją załatwiła, przyjmując z nieznacznemi zmianami wnioski rządowe. Regulatyw z 2. września 1844. i późniejszy (z r. 1872.) statut wzorowy krępują we wielu względach działalność kas oszczędności właśnie w kierunku lokowania swoich funduszów, a Dr. Orlecki wykazuje w swojéj rozprawce kilka w tym względzie niedogodności, a nawet nieprawidłowości. Obecnie zwrócił c. k. rząd uwagę (a Dr. Orlecki czyni z tego kwestyą zasadniczą), aby kasy oszczędności więcéj zwracały kapitały swoje ku produkcyi drobnéj ku drobnym gospodarstwom i rzemiosłom, gdyż ludność z tych właśnie warstw znosi przeważnie **) swoje oszczędności do kas oszczędności. Dla osiągnięcia tego celu pragnie rząd rozszérzyć dotychczasowy zakres działania kas oszczędności przez przypuszczenie do kredytu w kasach oszczędności warstw, pracujących w rzemiośle i na roli na mniejszych gospodarstwach.

Z kredytu korzystać mają te warstwy albo wprost, albo za pośrednictwem osobnych, a kołom tych właściwych organizacyi. I tak mają być 1) zaprowadzone pożyczki na akty notaryalne; 2) mają być akredytowane

*) Ankieta sprzeciwiła się, aby te wiece musiały być dorocznemi.

*) C. k. Ministerstwo wezwało już nasze kasy oszczędności do urządzenia wiecu, a kasa oszczędności w Jaśle oświadczyła się z gotowością wejścia w stosunki z gal. Kasą Oszczędności we Lwowie, za co w intymacie c. k. Namiestnictwa otrzymała pochwałę.

**) Tak być powinno, lecz czy rzeczywiście jest? niech odpowiedzą, zwłaszcza większe Kasy Oszczędności.

w kasach oszczędności różne związki rolnicze i rzemieślnicze, a mianowicie:

*a)* kółka kredytowe rolnicze i rzemieślnicze, jakie istnieją przy niektórych kasach oszczędności w prowincyach niemieckich *);

*b)* stowarzyszenia produkcyjne i magazynowe rolnicze i rękodzielnicze;

*c)* zbiorowe gminne kasy zaliczkowe (które jeszcze nie istnieją);

*d)* prowincyonalna (krajowa) kasa zapomogowo-pożyczkowa *(Provinzial-Hilfskasse)*, która również jeszcze nie istnieje i zapewne tak prędko nie powstanie;

i w końcu *e)* towarzystwa zaliczkowe i kredytowe.

Jak w zasadzie godzimy się na te reformy, tak szczegóły według referatu rządowego i projektu Dra Orleckiego uważamy za chybione, a nawet błędne. Przedewszystkiém widzimy we wnioskach rządowych za wiele opieki rządowéj, która krępuje, a do celu nie prowadzi. Przytaczamy na dowód kilka przykładów. Projekt rządowy ustanawia stosunek procentowy, jaki istnieć ma w przeznaczaniu funduszów na poszczególne działy lokacyi, i tak: na zaliczki osobiste 20% funduszu wkładkowego (rozszérzenie możebne za zezwoleniem c. k. Namiestnictwa), a 50% funduszu rezerwowego miało być przeznaczoném na pożyczki dla towarzystw zaliczkowych **). Projekt rządowy ustanawia z góry najdłuższy termin trwania interesu pożyczkowego i tak: zaliczek osobistych udzielać można najwyżéj do spłaty w ciągu jednego roku, spółkom produkcyjnym i magazynowym na 6 miesięcy, prawo prolongaty przysługuje według projektu rządowego: c. k. Namiestnictwu, według uchwały ankiety: Wydziałowi krajowemu; towarzystwom zaliczkowym miało się pożyczać według projektu rządowego na 3 miesiące, według uchwały ankiety ma się jednak pożyczać na 6 miesięcy. Pod względem gwarancyi również umieszczono daleko idące ograniczenia: dla pożyczek osobistych musi się żądać poręki przynajmniéj dwóch osób (a jeżeli milioner zechce poręczyć 100 zł. rzemieślnikowi, to według statutu poręka ta nie wystarczy!), akredytowane mogą być stowarzyszenia, istniejące przynajmniéj lat 2 (rząd chciał cztéry) itp. Wszystkie te ograniczenia, ta zbyteczna opieka władz rządowych i autonomicznych, nie przyczyni się do rozwoju kas oszczędności i nie osiągnie się celu, który jest aż nadto widoczny: zastąpienia towarzystw zaliczkowych powiatowemi kasami oszczędności, jak w Wadowicach i Wieliczce.

Lecz posądzi nas może ktoś o przesadę i szukanie nieprzyjaciół, gdzie ich nie ma. Wszak według projektu rządowego kasy oszczędności mają udzielać kredytu towarzystwom zaliczkowym, a zatém wspiéranie tychże ma być również celem kas oszczędności. Rzeczywiście przy punkcie VIII. pod *d)* jest wyraźnie powiedzianém, że fundusze kas oszczędności mają służyć również i na pożyczki dla towarzystw zaliczkowych, lecz przypatrzmy się zastrzeżeniom 1—4. Kredytu uzyskać mogą stowarzyszenia tylko 1) o poręce nieograniczonéj, 2) i tylko za specyalném zezwoleniem c. k. Namiestnictwa, 3) jeżeli od nieczłonków nie przyjmują wkładek oszczędności (takich towarzystw niema w Galicyi), albo przynajmniéj nie płacą od wkładek oszczędności wyższéj prowizyi, niż zaliczająca kasa oszczędności. (W galicyjskiéj Kasie Oszczędności we Lwowie żadne towarzystwo pożyczki nie mogłoby uzyskać, bo żadne nie dostanie wkładek oszczędności na 4%, jak ta kasa); 4) tylko na sześć miesięcy (c. k. rząd pragnął: 3) i to, jak ze stylizacyi całego punktu VIII. wynika, tylko na akty notaryalne!

No! takiéj pożyczki żadne towarzystwo w kraju nie weźmie!

Wszakże uznania godną jest troskliwość c. k. rządu i jego referenta o towarzystwa produkcyjne i magazynowe. Przy ustępie VIII. *c)* domaga się referat dla nich kredytu u kas oszczędności — a że instytucyi takich u nas prawie nie ma, a powstawanie ich jest dla kraju pożądaném, więc téż przyklaskujemy téj myśli projektu, gdyż gotowo to ożywić ruch na tém, dotąd dość odłogiem leżącém polu. Jednakowoż nie widzimy, aby c. k. rząd i sam referent miał w tym punkcie jasne pojęcie. Predewszystkiem stał się w referacie lapsus *) ciekawy, jak na urzędowy „kawałek". Referat ciągle mówi o ustawie z 3. (zamiast z 9.) kwietnia 1873.

Daléj napotykamy na zupełne niezrozumienie ducha ustawy z 9. kwietnia 1873. Ustawa ta wydana jest dla „Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych" (Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften) i wylicza tychże kategorye w §. 1. Jednakowoż nie dzieli je na dwie grupy — nie stanowi osobnéj kategoryi t. z. Wirth-

*) U nas istnieją takie kółka kredytowe rolników przy stanisławowskim Banku zaliczkowym.

**) Postanowienie to ankieta odrzuciła, a że słusznie, przytaczamy cyfry: galicyjskie kasy oszczędności miały według ostatnich wykazów w funduszach rezerwowych 1,616.000 zł., z tego przypada na galic. Kasę Oszczędn we Lwowie i na Krakowską 1,243.000 zł., pozostało więc na resztę 373.000 zł., z czego połowa 186.500 zł, co wobec funduszu obrotowego towarzystw zaliczkowych około 9 milionów zł., jest taką bagatelą, że o nią ubiegać się nie warto. Oprócz więc kredytu w gal. Kasie Oszcz. we Lwowie i Krakowie, które bez ankiety i pomimo trudności, stawianych ze strony c. k. Rządu, towarzystwom zaliczkowym idą z uznania godną gotowością w pomoc, nie wiele tylko kas oszczędności pozostaje, u których o kredyt mogłyby się ubiegać stowarzyszenia, zwłaszcza wobec wygórowanéj stopy procentowéj u niektórych kas oszczędności (7, 8 i 10% Bochnia!) Raczéj może byłoby wskazaném, aby młodsze i dopiéro powstające kasy oszczędności starały się o kredyt u większych i starszych stowarzyszeń kredytowych.

*) Nie jest to omyłka mundanta, bo błąd ten powtarza się stale przez 3 arkusze.

# Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc Czerwiec 1881.

| Tow. zaliczkowe w | Stan bierny | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Udziały | | Fundusz rezerwowy | | Wkładki oszczędności | | | | | | | | Pożyczki zaciągnięte | | | | | | | |
| | z końcem miesiąca | | | | Stan na początku miesiąca | | Włożono w ciągu miesiąca | | Wyjęto w ciągu miesiąca | | Stan z końcem miesiąca | | Stan na początku miesiąca | | Zaciągnięte w ciągu miesiąca | | Spłacone w ciągu miesiąca | | Stan z końcem miesiąca | |
| | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct | zł. | ct |
| Andrychowie | 18102 | 25 | 604 | 37 | 11667 | 93 | 758 | 20 | 747 | 90 | 11678 | 23 | 3350 | . | 1500 | . | 600 | . | 4250 | . |
| Bełzie | 1838 | 70 | 172 | 60 | 5918 | 50 | 773 | 96 | 350 | . | 6342 | 46 | 3000 | . | . | . | . | . | 3000 | . |
| Białéj | 10196 | 55 | 1557 | 04 | 29411 | 49 | 2334 | 60 | 1872 | 52 | 29873 | 57 | 5850 | . | 1450 | . | 2000 | . | 5300 | . |
| Birczy | 6529 | 87 | 938 | 54 | 5669 | 30 | 652 | 85 | 430 | 78 | 5891 | 37 | 24900 | . | 550 | . | 540 | . | 24910 | . |
| Bóbrce | 3272 | 20 | 866 | 90 | 9978 | 67 | 16 | 50 | 1047 | 61 | 8947 | 56 | 6260 | . | 1000 | . | 720 | . | 6540 | . |
| Bochni | 8340 | 01 | 844 | 42 | 10375 | 75 | 10 | . | 700 | . | 9685 | 75 | 12140 | . | 1000 | . | 100 | . | 13040 | . |
| Bołszowcach | 898 | 50 | 140 | . | 271 | . | 3 | . | . | . | 274 | . | 3900 | . | . | . | 100 | . | 3800 | . |
| Dąbrowéj | 42185 | 97 | 11447 | 49 | . | . | . | . | . | . | . | . | 164212 | 17 | 7833 | 30 | 8661 | 12 | 163384 | 35 |
| Busku | 4207 | 39 | 1697 | 65 | 2574 | 99 | 95 | 61 | 190 | 46 | 2480 | 14 | 5412 | 05 | . | . | . | . | 5412 | 05 |
| Cieszanowie | 19469 | 40 | 1167 | 35 | 25821 | 34 | 846 | . | 709 | 64 | 25957 | 70 | 1500 | . | . | . | . | . | 1500 | . |
| Delatynie | 10979 | 14 | 932 | 97 | 7123 | 52 | 39 | 87 | 124 | . | 7039 | 39 | 10600 | . | . | . | . | . | 10600 | . |
| Dobromilu | 5518 | 23 | 261 | 69 | 2944 | 73 | 559 | 84 | 364 | 05 | 3140 | 52 | 2250 | . | . | . | . | . | 2250 | . |
| Drohobyczu | 16508 | 19 | 3299 | 94 | 41744 | 72 | 3023 | 64 | 3591 | 62 | 41176 | 74 | 26359 | 34 | 9982 | | 5980 | . | 30361 | 34 |
| Glinianach | 24827 | 14 | 4349 | 16 | 85333 | 23 | 14558 | 08 | 10304 | 09 | 89587 | 22 | 7100 | . | 6080 | . | . | . | 13180 | . |
| Gorlicach | 57644 | 43 | 7109 | 42 | 127285 | 98 | 9270 | 71 | 4497 | 16 | 132059 | 53 | 42191 | 84 | 4304 | 05 | 8527 | 92 | 37967 | 97 |
| Jarosławiu | 24146 | 53 | 3614 | 66 | 37177 | 53 | 1506 | 48 | 2311 | 83 | 36372 | 18 | 20595 | 50 | 515 | 38 | 67 | 86 | 21043 | 02 |
| Jaryczowie now. | 395 | 28 | 155 | 75 | 162 | 51 | 5 | 17 | . | . | 167 | 68 | 1400 | . | . | . | . | . | 1400 | . |
| „ Tow. kred. | 13637 | 19 | 732 | 82 | 5971 | . | 4335 | . | 5363 | . | 4943 | . | 6871 | . | 1939 | . | 1411 | . | 7399 | . |
| Jaworowie | 1813 | 50 | 85 | . | 1793 | . | 1175 | . | 543 | . | 2425 | . | 2000 | . | . | . | . | . | 2000 | . |
| Jordanowie | 1000 | . | 219 | 90 | 8230 | 45 | 1851 | 46 | 1105 | . | 8976 | 91 | . | . | . | . | . | . | . | . |
| Kałuszu | 7450 | 04 | 588 | 79 | 2842 | 73 | 1230 | . | . | . | 4072 | 73 | 15750 | . | 2000 | . | 2200 | . | 15550 | . |
| Kańczudze | 1516 | 90 | 116 | . | 700 | . | . | . | . | . | 700 | . | 4600 | . | . | . | . | . | 4600 | . |
| Kolbuszowéj | 3116 | 50 | 593 | . | 4402 | 65 | 40 | . | . | . | 4442 | 65 | 4000 | . | . | . | . | . | 4000 | . |
| Komarnie | 7937 | 02 | 1378 | 47 | 29127 | 92 | 2061 | 60 | 571 | 41 | 30618 | 11 | 3500 | . | . | . | . | . | 3500 | . |
| Krakowcu | 1843 | 45 | 216 | 36 | 841 | 93 | 773 | 85 | 25 | 51 | 1590 | 27 | 3500 | . | . | . | . | . | 3500 | . |
| Krościenku | 1330 | 28 | 87 | . | 3095 | 25 | 257 | 42 | 100 | . | 3252 | 67 | 900 | . | . | . | 100 | . | 800 | . |
| Krynicy | 1500 | 10 | 158 | . | 7956 | 46 | 2170 | 48 | 150 | . | 9976 | 94 | . | . | . | . | . | . | . | . |
| Kulikowie | 1917 | 50 | 282 | . | 1776 | 11 | 2105 | . | 1389 | . | 2492 | 11 | 9295 | . | 1000 | . | 265 | . | 10030 | . |
| Limanowéj | 25975 | 36 | 1811 | 76 | 19233 | 20 | 4220 | 75 | 4872 | 24 | 18571 | 71 | 39882 | 07 | 11032 | . | 8516 | . | 42398 | 07 |
| Lwów, Tow. zal. | 127140 | 59 | 12757 | 43 | 399365 | 78 | 66070 | 15 | 89358 | 62 | 376077 | 31 | 22939 | 21 | 49140 | 85 | 22489 | 21 | 49590 | 85 |
| „ wz. kredytu | 6154 | 29 | 463 | 99 | 9184 | 44 | 6862 | 61 | 1677 | . | 14370 | 05 | 20020 | . | 3708 | . | 4780 | . | 18948 | . |
| „ urzęd. poczt. | 18176 | 48 | 717 | 82 | 5648 | 83 | 1461 | 59 | 606 | 86 | 6503 | 56 | 9700 | . | 1000 | . | 300 | . | 10400 | . |
| Łańcucie | 24472 | 67 | 12278 | 64 | 107942 | 85 | 4559 | 70 | 4384 | 97 | 108117 | 58 | 45570 | 60 | 4000 | . | 1900 | . | 47670 | 60 |
| Makowie | 5271 | 91 | 1116 | 77 | 35070 | 47 | 996 | 71 | 1272 | 46 | 34794 | 72 | 3000 | . | . | . | . | . | 3000 | . |
| Mielcu | 10959 | 46 | 1777 | 33 | 37353 | 36 | 5328 | 77 | 555 | 64 | 42126 | 49 | 5500 | . | . | . | . | . | 5500 | . |
| Mariampolu | 3233 | 20 | 336 | 26 | 1626 | 44 | 265 | . | 65 | . | 1826 | 44 | 4000 | . | . | . | . | . | 4000 | . |
| Milówce | 3333 | 01 | 476 | 43 | 10835 | 77 | 919 | 61 | 362 | 17 | 11393 | 21 | 3300 | . | . | . | . | . | 3300 | . |
| Mościskach | 11844 | 32 | 5691 | 12 | 31941 | 39 | 3445 | 03 | 604 | 44 | 34781 | 98 | 10800 | . | 600 | . | 1700 | . | 9700 | . |
| Nowym Sączu | 28137 | 80 | 2426 | 51 | 92914 | 19 | 13846 | 49 | 6553 | 80 | 100206 | 88 | 27700 | . | 7800 | . | 8800 | . | 26700 | . |
| Oświęcimie | 5322 | 22 | 469 | 66 | 6843 | 22 | 761 | 28 | 76 | 26 | 7528 | 24 | 5100 | . | . | . | 100 | . | 5000 | . |
| Pilźnie | 2721 | 50 | 899 | 35 | 11815 | 77 | 2400 | 53 | 91 | 30 | 14125 | 20 | 6000 | . | . | . | . | . | 6000 | . |
| Podgórzu | 3706 | 85 | 493 | . | 10629 | 61 | 2103 | 05 | 407 | 44 | 12325 | 22 | 11434 | . | 3625 | . | 3904 | . | 11155 | . |
| Przemyślu | 39844 | 68 | 5553 | 59 | 134136 | 22 | 1162 | 90 | 1229 | 65 | 134069 | 47 | 39127 | 10 | 11465 | . | 10600 | . | 39992 | 10 |
| Radłowie | 1135 | . | 70 | . | 2416 | . | 658 | . | . | . | 3074 | . | 1500 | . | . | . | . | . | 1500 | . |
| Radziechowie | 13813 | 83 | 3365 | . | 40467 | 70 | 4206 | 88 | 2060 | 81 | 42613 | 77 | 7500 | . | 6000 | . | . | . | 13500 | . |
| Rozdole | 7554 | 55 | 1235 | 40 | 1427 | 68 | 4 | 16 | 105 | 28 | 1326 | 56 | 16334 | 04 | 200 | . | 50 | . | 16484 | 04 |
| Rudkach | 7470 | 73 | 1038 | 51 | 24216 | 87 | 1968 | 08 | 706 | 36 | 25478 | 59 | 3400 | . | 600 | . | . | . | 4000 | . |
| Sieniawie | 2472 | 29 | 466 | 70 | 8188 | 97 | 4930 | . | 143 | 49 | 12975 | 48 | 9500 | . | . | . | 1000 | . | 8500 | . |
| „ kred. miej. | 1656 | . | 207 | . | 5168 | 14 | 208 | 02 | 10 | . | 5366 | 16 | 4800 | . | 806 | 65 | 1600 | . | 4006 | 65 |
| Skałacie | 1340 | 18 | 450 | 87 | 58 | . | . | . | . | . | 58 | . | 2700 | . | . | . | 100 | . | 2600 | . |
| Śniatynie | 5292 | 47 | 680 | 80 | 11584 | 41 | 957 | . | 100 | . | 12441 | 41 | 1800 | . | . | . | 200 | . | 1600 | . |
| Sokalu | 12554 | 46 | 1260 | 62 | 45035 | 91 | 2611 | 67 | 4142 | 15 | 43505 | 43 | 20575 | 69 | 800 | . | 800 | . | 20575 | 69 |
| Stryju | 8240 | 67 | 495 | 77 | 13271 | 93 | 3733 | 33 | 886 | 73 | 17005 | 26 | 9300 | . | . | . | 2500 | . | 6800 | . |
| Szczércu | 2322 | 65 | 604 | 84 | 1582 | 23 | 200 | 32 | 190 | . | 1592 | 55 | 4600 | . | 300 | . | 300 | . | 4600 | . |
| Tłumaczu | 10645 | 42 | 2781 | 70 | 32074 | 11 | 2319 | 65 | 627 | 38 | 33766 | 38 | 3709 | . | . | . | . | . | 3709 | . |
| Wykotach | 3223 | 19 | 345 | 56 | 8588 | 14 | 291 | 03 | 95 | 11 | 8784 | 06 | 11750 | . | . | . | 350 | . | 11400 | . |
| Zbarażu | 11730 | 58 | 2485 | 24 | 4160 | 47 | 980 | . | . | . | 5140 | 47 | 20882 | 11 | . | . | 700 | . | 21122 | 11 |
| Złoczowie | 11353 | 07 | 1990 | 83 | 48261 | 11 | 2646 | 12 | 3323 | . | 47584 | 23 | 1500 | . | 1000 | . | . | . | 2500 | . |

| Tow. zaliczkowe w | Stan czynny | | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Saldo odsetek | | Reszta pozycyi stanu biernego | | Pożyczki udzielone | | | | | | | | Koszta założ. ruchomości i adm. | | Reszta pozycyi stanu czynnego | | Gotówka | |
| | z końcem miesiąca | | | | Stan na początku miesiąca | | Spłacono w ciągu miesiąca | | Udzielono w ciągu miesiąca | | Stan z końcem miesiąca | | z końcem miesiąca | | | | | |
| | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. | zł. | ct. |
| Andrychowie | 1821 | 02 | 472 | 17 | 33309 | . | 4775 | . | 6705 | . | 35239 | . | 135 | . | 321 | 70 | 1232 | 34 |
| Bełzie | 830 | 78 | 162 | 16 | 10991 | 70 | 401 | 52 | 1035 | . | 11625 | 18 | 404 | 19 | 246 | 28 | 71 | 04 |
| Białéj | 685 | 44 | 323 | 97 | 41401 | 58 | 3922 | 73 | 2795 | . | 40273 | 85 | 1802 | 62 | 4814 | 67 | 1045 | 43 |
| Birczy | 1850 | 57 | 977 | 39 | 38104 | 35 | 5484 | . | 5509 | . | 38129 | 35 | 961 | 73 | 1638 | 82 | 367 | 84 |
| Bóbrce | 1033 | 41 | 599 | 58 | 21150 | 13 | 2054 | 02 | 1278 | 69 | 20374 | 80 | 393 | 48 | . | . | 491 | 37 |
| Bochni | 1312 | 29 | 321 | 86 | 28237 | 81 | 2408 | 98 | 6310 | . | 32138 | 83 | 913 | 90 | . | . | 491 | 60 |
| Bołszowcach | 420 | 36 | 27 | 25 | 5135 | 50 | 351 | 50 | 330 | . | 5157 | . | 249 | 16 | 150 | . | 46 | 95 |
| Dąbrowéj | 4686 | 69 | 6695 | 25 | 208403 | 37 | 2656 | 96 | 1583 | 84 | 207330 | 25 | 1543 | 81 | 18542 | 19 | 983 | 50 |
| Busku | 918 | 90 | . | . | 11886 | 97 | 338 | 50 | 1515 | 44 | 13063 | 91 | 1116 | 23 | 268 | 96 | 267 | 03 |
| Cieszanowie | 1737 | 01 | . | . | 47878 | 71 | 1638 | 88 | 2643 | . | 48882 | 83 | 185 | 78 | 338 | 49 | 424 | 36 |
| Delatynie | 5006 | 47 | 389 | 90 | 28515 | 38 | 575 | 17 | 1201 | 10 | 29141 | 31 | 2556 | 93 | 2963 | 57 | 286 | 07 |
| Dobromilu | 962 | 09 | 56 | 55 | 9653 | 87 | 481 | 50 | 2365 | . | 11537 | 37 | 246 | 38 | 176 | 98 | 228 | 35 |
| Drohobyczu | 716 | 73 | 742 | 67 | 83075 | 66 | 11503 | 61 | 13494 | . | 85066 | 05 | 1514 | 15 | 3399 | 28 | 1392 | 67 |
| Glinianach | 8186 | 71 | 869 | . | 130216 | 77 | 6873 | 74 | 14588 | 34 | 137831 | 37 | 1332 | 48 | 474 | 87 | 1360 | 51 |
| Gorlicach | . | . | 24537 | 98 | 197714 | 50 | 29648 | 96 | 36065 | 98 | 204131 | 52 | 3034 | 96 | 50539 | 51 | 1613 | 33 |
| Jarosławiu | 5778 | 77 | 1688 | 58 | 79892 | 90 | 10167 | 67 | 10950 | . | 80675 | 23 | 1295 | 48 | 165 | 58 | 4007 | 44 |
| Jaryczowie now. | 53 | 33 | 117 | . | 2046 | 04 | 107 | 87 | 103 | . | 2041 | 17 | 194 | 32 | . | . | 53 | 55 |
| „ Tow. kred. | . | . | . | . | 27732 | 59 | 2213 | 33 | 1935 | 40 | 27454 | 66 | 395 | 44 | . | . | 993 | . |
| Jaworowie | 240 | 19 | 13 | 39 | 4565 | . | 315 | . | 1625 | . | 5875 | . | 240 | 47 | . | . | 461 | 67 |
| Jordanowie | 865 | 75 | . | . | 8433 | 13 | 122 | 51 | 1337 | | 9647 | 62 | 188 | 68 | 36 | 45 | 777 | 27 |
| Kałuszu | 192 | 20 | 612 | 29 | 24443 | 98 | 1402 | 18 | 3015 | . | 25051 | 80 | 725 | 77 | 827 | 14 | 1861 | 36 |
| Kańczudze | 566 | 99 | 86 | 23 | 7099 | 47 | 301 | 67 | 315 | . | 7112 | 80 | 296 | 09 | 18 | 57 | 158 | 66 |
| Kolbuszowéj | 715 | 37 | 217 | 88 | 12182 | 21 | 401 | . | 780 | . | 12561 | 21 | 285 | 08 | 211 | 80 | 27 | 31 |
| Komarnie | 5207 | 30 | 1730 | 68 | 47786 | 34 | 2468 | 56 | 3985 | . | 49302 | 78 | 498 | 10 | 494 | 85 | 75 | 85 |
| Krakowcu | 556 | 60 | 339 | 72 | 6312 | 60 | 457 | 70 | 1219 | . | 7073 | 90 | 342 | 48 | 438 | 61 | 191 | 41 |
| Krościenku | 407 | 97 | 12 | 27 | 4793 | . | 105 | 50 | 480 | . | 5147 | 50 | 307 | 35 | 76 | 43 | 336 | 96 |
| Krynicy | 834 | 28 | 17 | 64 | 8434 | . | 117 | . | 2680 | . | 10997 | . | 597 | 88 | 82 | 69 | 809 | 39 |
| Kulikowie | 793 | 65 | 263 | 99 | 13074 | 95 | 1482 | 13 | 2645 | . | 14235 | 78 | 994 | 52 | 193 | 76 | 353 | 15 |
| Limanowéj | 2603 | 37 | 1006 | 21 | 89251 | 54 | 3037 | 96 | 4965 | 51 | 91179 | 09 | 647 | 69 | 64 | 13 | 447 | 69 |
| Lwów, Tow. zal. | 12971 | 99 | 389 | 84 | 539149 | 45 | 145195 | 32 | 144879 | 60 | 538833 | 73 | 10151 | 91 | 25483 | 63 | 4458 | 74 |
| „ wz. kredytu | 776 | 72 | . | . | 32560 | 87 | 7134 | 91 | 9258 | . | 34683 | 96 | 1440 | 11 | 882 | 54 | 3696 | 44 |
| „ urzęd. poczt. | 2303 | 88 | 7 | 30 | 35028 | 35 | 4470 | 49 | 6495 | 08 | 37052 | 94 | 891 | 57 | 130 | 55 | 33 | 98 |
| Łańcucie | 6381 | 35 | 6825 | 81 | 192626 | 41 | 4719 | 31 | 3200 | . | 191107 | 10 | 1055 | 98 | 7492 | 91 | 6140 | 12 |
| Makowie | 3133 | 30 | 135 | 56 | 43786 | 76 | 2421 | 37 | 4271 | 50 | 45636 | 89 | 664 | 51 | 658 | 01 | 492 | 42 |
| Mielcu | 1673 | 75 | 2313 | 48 | 56278 | 34 | 1061 | . | 2945 | . | 58162 | 34 | 521 | 77 | 3475 | 50 | 2190 | 90 |
| Mariampolu | 432 | 58 | 443 | 45 | 9392 | . | 1022 | 50 | 1520 | . | 9889 | 50 | 155 | 29 | 206 | 98 | 20 | 16 |
| Milówce | 455 | 83 | . | . | 17805 | 89 | 3584 | 25 | 3527 | . | 17748 | 64 | 407 | 03 | 90 | 46 | 712 | 35 |
| Mościskach | . | . | 500 | . | 59293 | 45 | 4795 | 99 | 5898 | . | 60395 | 46 | 429 | . | 1403 | 23 | 289 | 66 |
| Nowym Sączu | 4892 | 02 | 1032 | 39 | 149388 | 43 | 21911 | 12 | 23438 | 92 | 150916 | 25 | 1501 | 66 | 7464 | 13 | 3513 | 58 |
| Oświęcimie | 920 | 84 | 952 | 19 | 18017 | . | 2525 | . | 2970 | . | 18462 | . | 223 | 83 | 766 | 45 | 740 | 87 |
| Pilźnie | 1130 | 34 | 38 | 66 | 21408 | . | 5809 | . | 6069 | . | 21668 | . | 841 | 49 | . | . | 2405 | 56 |
| Podgórzu | 1763 | 76 | 23 | 46 | 26359 | 80 | 2768 | 71 | 4070 | 50 | 27661 | 59 | 1185 | 23 | 30 | 38 | 590 | 09 |
| Przemyślu | 10926 | 12 | 3442 | 29 | 227547 | 81 | 47105 | 50 | 47418 | . | 227860 | 31 | 569 | 55 | 3973 | 96 | 1424 | 43 |
| Radłowie | 245 | 25 | 33 | 58 | 4880 | . | . | . | 650 | . | 5530 | . | 274 | 56 | . | . | 253 | 27 |
| Radziechowie | 1237 | 87 | 1157 | 12 | 65743 | 71 | 3608 | 07 | 8070 | . | 70205 | 64 | 1057 | 55 | 358 | 72 | 4065 | 68 |
| Rozdole | 715 | 90 | 527 | 80 | 26613 | 75 | 2710 | . | 3033 | . | 26936 | 75 | 627 | 81 | 119 | 35 | 159 | 84 |
| Rudkach | 2795 | 90 | . | . | 36591 | 02 | 904 | 30 | 2239 | . | 37925 | 72 | 632 | 40 | 1153 | 58 | 1072 | 03 |
| Sieniawie | 2886 | 39 | 524 | 91 | 19543 | 84 | 1411 | 65 | 850 | . | 18982 | 19 | 2259 | 69 | 973 | 79 | 5610 | 10 |
| „ kred. miej. | 988 | 23 | 72 | 81 | 11116 | 45 | 962 | 34 | 1300 | . | 11454 | 11 | 279 | 96 | 452 | 73 | 110 | 35 |
| Skałacie | 260 | 99 | 543 | 72 | 4165 | 33 | 91 | 55 | 150 | . | 4224 | 30 | 921 | 63 | 90 | 18 | 27 | 65 |
| Śniatynie | 945 | 08 | . | . | 19265 | 46 | 1657 | 11 | 1380 | . | 18988 | 35 | 609 | 58 | 33 | 40 | 1328 | 43 |
| Sokalu | 846 | 66 | 1426 | 85 | 75654 | 29 | 1162 | 33 | 1489 | . | 75980 | 96 | 628 | 37 | 1464 | 30 | 2096 | 08 |
| Stryju | 2160 | 93 | 271 | 90 | 31543 | 67 | 3028 | 31 | 3129 | . | 31636 | 86 | 969 | 07 | 962 | 51 | 1406 | 09 |
| Szczércu | 79 | 21 | 127 | 42 | 8308 | 54 | 546 | 11 | 1224 | . | 8986 | 43 | 77 | 18 | . | . | 263 | 06 |
| Tłumaczu | 2524 | 01 | 1685 | 29 | 49972 | 45 | 1695 | 74 | 2810 | . | 51086 | 71 | 2156 | 73 | 1000 | . | 868 | 36 |
| Wykotach | . | . | . | . | 22870 | 25 | 205 | 71 | 158 | . | 22822 | 54 | 558 | 55 | 197 | 89 | 173 | 83 |
| Zbarażu | 2111 | 90 | 933 | 18 | 36328 | 68 | 819 | 25 | 621 | 50 | 36130 | 93 | 785 | 82 | 4884 | 88 | 721 | 85 |
| Złoczowie | 2728 | 70 | 898 | 93 | 63490 | 66 | 3008 | . | 4553 | . | 64765 | 66 | 736 | 69 | 50 | . | 1503 | 71 |

schaftsgenossenschaften, lecz każde z nich, a zatém i zaliczkowe i spożywcze i produkcyjne ist eine Erwerbs- und Wirthschaftsgenossenschaft, „weil sie den Erwerb oder die Wirthschaft ihrer Mitglieder fördern soll.“ Tymczasem referat rządowy nie zrozumiał*) ducha nazwy tych stowarzyszeń i oddziela od wyrazu „Erwerb“ wyraz „Wirthschaft“ i tworzy jakieś towarzystwa gospodarskie (zamiast powiedzieć, jak się już utarło, gospodarcze), które mają istnieć dla urządzania składów zbożowych, dla wspólnego nabywania maszyn i narzędzi rolniczych dla własnych gospodarstw i t. p. ależ to nie są towarzystwa gospodarskie, ale handlowe, komisowe, maszynowe i t. d., i dlatego zamiast zwrotu, przez referenta przyjętego, powiedzieliśmy, że te kasy oszczędności mają udzielać kredytu stowarzyszeniom produkcyjnym i magazynowym rolniczym i rękodzielniczym. Wyraz „rękodzielniczy“ jest w referacie rządowym tylko napomknięty i nie widzimy, aby referent bardzo dla tych spółek się animował — natomiast z pewną predylekcyą jest mowa o rolniczych spółkach produkcyjnych, jak (autor referatu wyrazów nie tłumaczy na polskie!) „Käserei-Molken**) - genossenschaften“ (stowarzyszeniu dla wydoju i produkcyi séra *P. A.*), których u nas jeszcze nie było, nie ma i nie tak prędko się ich doczekamy, bo do tego potrzeba większéj u ludu inteligencyi, większéj rzetelności i przedsiębiorczości i lepszych warunków gospodarczych, niż je obecnie mamy.

Teoretycznego zatém rezultatu narad ankiety nie możemy uważać za zadowalający — praktycznych zaś skutków nie spodziéwamy się prędko raz, że, jak wykazaliśmy, obrobienie sprawy jest niedostateczne, a powtóre, że rzecz cała pójdzie na drogę c. k. referatów, która to droga, jak wiadomo, jest długą, a rzadko do celu wiodącą.

Nasze stanowisko w obec téj sprawy jest następujące:

*) W ogóle napotykamy tak w referacie, jak i w rozprawie Dr. Orleckiego niezliczoną ilość zapatrywań i twierdzeń, które nie są z życia i rzeczywistości wzięte np. gołosłowne twierdzenie, „że gdy w jednéj części kraju jest napływ za wielki do kas oszczędności, to w drugiéj części kraju jest właśnie trudność o kapitał obrotowy“.

W praktyce zazwyczaj rzecz się ma wprost przeciwnie i napływ i odpływ kapitałów jest dość jednostajnym przy zwykłych warunkach targu pieniężnego w całéj prawie Europie.

Również zupełnie dowolném i duchowi ustawy i całego systemu Delitzscha przeciwne jest twierdzenie, że w stowarzyszeniach kredytowych i zaliczkowych udziały wpłacone mają „podrzędne znaczenie“, a że spółki produkcyjne i inne (p. Orlecki nazywa je stale: Wirthschaftsgenossenschaften, towarzystwa gospodarskie) nie są li zespoleniem osób, ale równie jak i podobne spółki akcyjne zespoleniem kapitału, lecz dla mniejszych, niż przy spółkach akcyjnych interesów. Téj dystynkcyi i téj definicyi nie znaleźliśmy dotąd nigdzie u źródeł kompetentnych.

**) Zapewne powinno być „Molkerei-genossenschaften!“

Uważamy wprawdzie zasadę kas oszczędności, jako mniéj postępową, niż stowarzyszeń zaliczkowych — jednakowoż nie mamy nic przeciw zakładowi kas oszczędności, uważamy wszakże za szkodliwe zakładanie sztuczne, *coute que coute* ze strony rządu lub władz autonomicznych jakichkolwiek zakładów kredytowych; — uważamy, że dzisiejsze większe kasy oszczędności są przeważnie zakładami depozytowymi i hipotecznymi, więc tworzenie nowych kas na innych podstawach byłoby wskazaném lecz nie chcielibyśmy, aby zakładano kasy oszczędności według projektu rządowego, które byłyby po prostu towarzystwami zaliczkowemi bez udziałów i bez poręki, a zatém jeszcze gorsze, niż Raiffeisenowskie kasy pożyczkowe; — nie uważamy za pożyteczny i pożądany wpływ jakichkolwiek władz rządowych, lub autonomicznych na instytucye kredytowe lub w ogóle ekonomiczne, a zmiana regulatywu z r. 1844. w tym kierunku byłaby dla kas oszczędności pożyteczniejszą, niż cały elaborat rządowy i ankiety. To téż mówiąc o tym przedmiocie z członkami ankiety, tak przez galic. Kasę oszczędności, jak i Wydział krajowy wybranymi, spostrzegliśmy po ukończeniu prac ankiety pewien niesmak, pewne przekonanie, że się zrobiło coś, z czego nie może mieć pożytku ani kraj, ani nikt z interesentów.

Dr. Orlecki w artykułach swoich wykazał, że galicyjskie kasy oszczędności mają na hipotece i w walorach ulokowanych blisko 70% swego funduszu obrotowego — i skrytykował ten stosunek dość surowo, uważając wszakże za rzecz patryotyczną zakupno papiérów państwowych. Może to być patryotyzmem c. k. radcy Namiestnictwa — nasz patryotyzm jednak doradzałby kasom oszczędności zakupywanie krajowych listów zastawnych, priorytetów kolei krajowych, a nawet akcyi pewnych przedsiębiorstw krajowych. Pieniądze w kasach oszczędności pochodzą z kraju (obcych prawie nie ma), więc téż zakupywanie krajowych walorów, przez co kurs tychże się podnosi a zbyt ułatwia, jest rzeczywiście rzeczą patryotyczną.

Sprawę tę poruszamy jednak tylko ubocznie, a właściwym celem naszych dalszych wywodów jest wykazanie, że doradzanie kasom oszczędności zmiany dotychczasowego lokowania swoich funduszów, jest co najmniéj dość niebezpieczne. Kasy oszczędności powaga i wziętość leży w jéj przywilejach, niemniéj w takiém lokowaniu funduszów, że egzekucye, fantowania, ekspropryacye i t. d. są dość rzadkim wypadkiem. Kasy pożyczając przeważnie na hipotekę (obok zakupna walorów), udzielają zazwyczaj tak oględnie kredytu hipotecznego, że po nich zbyt często plasuje się inny hipoteczny zakład lub wierzyciel prywatny, który w razie wdrożenia kroków przymusowych, chcąc siebie salwować, brać musi odium egzekucyi i ekspropryacyi na siebie, a kasie spłaca dług poprzedzający, bez wdrożenia kroków przy-

musowych z jéj strony. Lecz skoro kasy oszczędności „uruchomią“, jak tego żąda Dr. O., swój kspitał, gdy zejdą na śliskie pole kredytu osobistego, wtedy okaże się odwrotna strona tego medalu: egzekucye, fantowania, licytacye — a mir i zaufanie kas oszczędności wiele na tém ucierpią.

Łatwiéj z tém uporać się towarzystwom zaliczkowym, których klienci są członkami, którzy mogą apelować do zgromadzeń walnych, ale i których członkowie zarządów mogą odwołać się do legalnéj opinii publicznéj, do walnego Zgromadzenia o opiekę i obronę w razie nieuzasadnionych napaści. Także i to zaważy na szali, że kroki przymusowe wdraża w stowarzyszeniu zarząd przez członków, a zatém dłużników wybrany, a w kasie Dyrekcya, z innego wyszła grona i pod nadzorem i wpływem władz państwowych i autonomicznych stojąca. Więc téż i przeciw możliwym dowolnościom Dyrekcyi kasy oszczędności nie mają dłużnicy tych zakładów opieki w legalnie z ich grona wyszłéj reprezentacyi.

---

## Ruch stowarzyszeń.

**Z Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie.** Na wspólném posiedzeniu Rady Zawiadowczéj z Dyrekcyą dnia 12. b. m. zapadły następujące uchwały:

1. Od dnia 13. b. m. zniża się od nowych książeczek oszczędności i nowootwartych rachunków bieżących (wkładek) stopa procentowa na $4 \frac{1}{2}$ % rocznie — dawniejsze przynosić będą do końca roku 5%, od 1. stycznia 1882. również tylko $4 \frac{1}{2}$ %.

2. Od dnia 1. października b. r. zniża się od wszelkich kredytów dla towarzystw zaliczkowych stopę procentową na 6% rocznie — przed 1. października b. r. udzielone pożyczki w rach. bieżącym oprocentowane będą w dotychczasowym stosunku do końca bieżącego roku, poczém również na 6%wy rachunek przeniesione zostaną.

3. Dla innych członków towarzystwa zniża się od 1. października b. r. eskont weksli na 7% — a odsetki od innych pożyczek, również na 7%, dopiéro od 1. stycznia br.

4. Jako prowizyą zwłoki w razie niedotrzymania terminu pobiérać będzie Towarzystwo od 1. października b. r. (względnie 1. stycznia 1882.) po 3% po nad zwykłą stopę procentową.

**Wydział Związku stowarzyszeń.** Dnia 20. b. m. odbyło się posiedzenie Wydziału Związku. Obecni: Patron Dr. Skałkowski, Dr. K. Maly, Dr. W. Zbyszewski, Dr. B. Goldman, p. A. Żabicki — ze strony Redakcyi: Dr. A. Zgórski. — Pismem z 15. b. m. zawiadomił Bank „Slavia“ Patrona i Redaktora „Związku“, że w sprawie akredytowania naszych stowarzyszeń przyjmuje w zasadzie warunki przez Wydział Związku i tegoż delegata postawione. Zarazem uprasza „Slavia“ Dra Zgórskiego, jako mianowanego specyalnego dla tego interesu męża zaufania Banku, o poczynienie wniosków co do mianowania komitetu cenzorów. Wydział Związku przyjął warunki „Slavii“, a Dr. Zgórski — po porozumieniu się z Wydziałem Związku — uczynił propozycye co do mianowania cenzorów i niektórych zmian w organizacyi Banku. Rzecz więc możemy uważać na razie w zasadzie za załatwioną.

Warunki kredytu w „Slavii“ dla stowarzyszeń zaliczkowych będą następujące: 1) z kredytu korzystać mogą tylko stowarzyszenia zaliczkowe o poręce nieograniczonéj; 2) tylko należące i polecone przez Związek stowarzyszeń; 3) na pokrycie kredytu w rachunku bieżącym (na razie do 3000 zł. dla każdego towarzystwa) służyć będzie akt notaryalny według wzoru, używanego przez gal. Kasę Oszczędności i notaryalnie potwierdzony wyciąg z protokołu tego posiedzenia Rady zawiadowczéj dotyczącego towarzystwa, na którém Dyrekcyą jego do zaciągnięcia pożyczki w Banku „Slavia“ upoważniono; 4) stopa procentowa będzie zawsze o 1% wyższą po nad dyskonto Austro węgierskiego Banku; 5) wypowiedzenie kredytu ustanawia się obopólnie na 3 miesiące.

**Towarzystwo zaliczkowe w Zborowie.** Towarzystwo to ukonstytuowało się na zgromadzeniu 19. bm, wybrawszy 9. członków do Rady zawiadowczéj, a mianowicie: Jędrzeja Mazarakiego właściciela dóbr (prezes), Bolesł. Wierzchlejskiego, właśc. dóbr (zast. prez.), Jana Pornachowskiego, naczelnika Zborowa, Michała Wierzbickiego, naczeln. gminy Tarnowiec, Karola Kauza adj. sąd., Kazimierza Rojowskiego właśc. dóbr, Jakuba Katza i Abrahama Rotha właść. real. i kupców Zborowskich. Dyrekcya składa się: z Władysława Raciborskiego, ajenta tow. krak. i właść. realn., jako Dyrektora, Teofila Radołowicza, aptékarza i właść. realności, jako kasyera i Maurycego Naglera, lekarza i właść. realn., jako kontrolora, zast. Dyrektora został Edward Hełczyński, rządca dóbr Zborowa i właść. realn., zast. kasyera ks. Emil Miż, prob. zborowski, zast. kontrolora Emanuel Hawranek właść. realn. Podanie o zarejestrowanie firmy wniesiono. Skoro tylko sąd firmę zaprotokołuje, nie omieszka Dyrekcya przesłać deklaracyą przystępującą do Związku stow. zarob. i gosp. Członków na posiedzeniu przystąpiło 50.

**Towarzystwo kredytowe miejskie we Lwowie (w konkursie).** Smutna przepowiednia nasza (p. „Związek“ str. 45. z r. 1879.), że do dwóch lat Dyrekcya i zarządca masy upadłego Towarzystwa kredytowego miejskiego we Lwowe spożyje wszelkie jego aktywa, a dla wierzycieli nic nie pozostanie — bodaj się nie spełniła! Jak bowiem z początku w r. 1878. 1879. p. Zarządca masy sprawę tegoż upadłego Towarzystwa na szérsze wyprowadził pole i zwołał formalną ankietę dla naradzenia się, aby konkurs poprowadzić niejako pod kontrolą publiczną — i możliwie z najmniejszą stratą dla wierzycieli i członków

Towarzystwa — tak teraz od dwóch lat żadnéj wiadomości nie udziela organom publicznym, a na nasze zapytania w Dyrekcyi otrzymaliśmy dość suchą i kategoryczną odpowiedź, że aktywów już prawie nie ma, a koszta utrzymania masy, koszta konkursowe i procesowe są już kolosalne. Do tego rezultatu można było dojść, bez wzywania opinii ekspertów, bez głoszenia pięknych zasad o potrzebie prowadzenia konkursu jedynie ze stanowiska ogólnego społecznego — a nie adwokackiego. Spodziéwamy się, że Dyrekcya i Zarząd masy — z początku tak chętnie wzywający kontroli publicznéj — dziś nie zechcą dłużéj opinii kraju pozostawiać bez wiadomości, co się dzieje i jaki jest stan masy konkursowéj b. Towarzystwa kredytowego miejsk. we Lwowie. Po tém, co Zarząd masy czynił w r. 1878. i 1879. — należy się nam to w r. 1881., a sprawa zanadto zajęła umysły w całym kraju w r. 1878. i 1879., aby dziś po dwóch latach uczynić te sprawę tylko przedmiotem narad Wydziału masy i téjże Zarządcy. Dziwimy się téż, że pisma codzienne sprawy téj dotąd nie poruszyły. W podobnym wypadku w Rosswein zarządca masy konkursowéj Dr. Oppe ogłaszał peryodycznie szczegółowe sprawozdania z toku interesów i kosztów masy — a do dwóch lat ukończył konkurs przy niedoborze blisko 2 ½ miliona; u nas trwa ta rzecz lat cztéry przy niedoborze spodziéwanym najwyżéj 200 tysięcy, a my nie znamy nawet bilansu masy!

## OGŁOSZENIA.



Wydawca

# VII. Rocznika stowarzyszeń

uprasza uprzejmie o nadesłanie wykazów ze strony szan. stowarzyszeń, gdyż chciałby przed otwarciem Sejmu (w połowie września b. r.) wydać **VII. Rocznik stowarz.**

Brakuje jeszcze wykazów od następujących towarzystw zaliczkowych: Biała („Wz. Pomoc“), Bełz, Bursztyn, Busk (Tow, zal.), Gorlice, Gródek, Grybów, Jarosław, Jasło, Kamionka strumiłowa (oba tow.), Kołomyja (oba tow.), Komarno, Kraków (rękodz.), Krakowiec, Krościenko, Krzeszowice, Krynica, Kulików, Lisko, Lwów (urzędn., rol., zakł. zast,), Milówka, Nowy Targ, Przemyśl (urzędn., kasa.), Przemyślany, Przeworsk, Radomyśl, Radłów, Rohatyn, Rozdół, Sambor (oba), Sanok (urzędn.), Sądowa Wisznia, Skole, Sokal, Staremiasto, Toporów, Wykoty, Zbaraż, Złoczów i Zółkiew.

---

Do zamówionych 117 egzemplarzy VII. Rocznika (p. nr. 13.) przybyły następujące zamówienia: Towarzystwo „Wzaj. Pomocy“ Maków na 5 egz.; Towarzystwo urzędników kolei Kar. Ludw. Lwów na 1 egz.; Tow. „Szczęść Boże“ Kolbuszowa na 1. egz.; Tow. zal. Jaryczów na 1 egz.; Tow. zal. Jaworów na 1 egz.; Tow. zal. Zabłocie na 5 egz.; I. Związkowa Drukarnia na 37 egz.; kasa zaliczkowa Tyśmienica na 2 egz. — razem 170 egz.

---

*Przypominamy szan. Dyrekcyom wszystkich stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, że 31. bm. upływa termin przedłożenia władzom skarbowym wykazów i opłacenia należytości za I. p. 1881. w myśl ustawy z 21. maja 1873. Dz. p. p. 87.*

*(Wzór wykazów p. „Związek“ Nr. 4. z r. 1876).*

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski.    Z I. Związkowéj Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.